

1990. 4. - **Dénagy-portré** - A színpadon egy jóképű férfi, a feje fölött két kézzel tartja a mikrofont és a zsinórt. Szemével pásztázza a közönséget. Az első sorokban szinte csak lányokat látni. Közülük van, akinek a szőke fürtjei és a fiatalos mosolya, másoknak a szeme sarkában húzódó férfias szarkalábak teszik vonzóvá. Tíz év alatt kialakult a nőcsábász image. Ezt nehéz megváltoztatni. Talán nem is kell. Ezúttal egy másik portrét rajzolunk D. Nagy Lajosról.

R. C: Veled beszélgetve, előbb-utóbb a politikához és a történelemhez lyukadunk ki. Honnan ez a fokozott érdeklődésed a múlt iránt?

D. N. L: A történelemmel már akkor találkoztam, amikor még olvasni sem tudtam. Otthon nagyon sokat hallottam a család huszadik századi történelméről, és ez roppant mély nyomot hagyott bennem. Az anyai nagyapám birtoka kívül maradt a trianoni határokon, Kárpátalján. Ráadásul még az életüket is menteniük kellett a Csehszlovák Benes-gárdisták elől. Egy bőrdönddel jöttek át a határon, és Nyírbátorban húzták meg magukat, így anyám már ott született. Az egészben az volt a szörnyű, hogy gyermekkoromban két történelmet kellett megtanulnom: egyet az iskolában, egy másikat meg otthon, ahol elmondták, hogy amit az iskolában tanítottak, az hol és miért nem igaz.

Négy-öt évvel ezelőtt, turné közben a mikrobuszban olvastam egy angol könyvet a II. világháborúról, s abban leírták a lengyel hadsereg tízezer tisztjének katyni lemészárlását, meg azt, hogy a Jeges-tengeren is ezeket süllyesztettek el uszályokban a szovjetek. A katyni tömegsírt még a németek megtalálták, de a hullámsírt nem lehet bizonyítani. Elmeséltem ezt akkoriban a többieknek is, és el voltak ájulva; most, hogy fél évszázad múlva beismerték Sztálinék rémtettét, a srácok is emlékeztek a négy évvel ezelőtt hihetetlennek tűnő sztorira. Nagyon igaz az a mondás, hogy akik nem tanultak a múltból, azok arra ítéltetnek, hogy újra elkövessék azokat a hibákat.

R. C: Más szóval: a történelem az élet tanítómestere. Ezek szerint a mostani rendszerváltás után optimistán vagy pesszimistán nézel a jövőbe?

D. N. L: Tulajdonképpen optimista vagyok, mert mindez egy puskalövés nélkül ment végbe, de nagy keserűség is van bennem. Végre, negyvenévi zsákutcában toporgás után elindul ez az ország előre. Mi most ott tartunk gazdaságilag és politikailag egyaránt, mint mások a háború után, '47-ben.

R. C: És miért van benned kettősség, keserűség?

D. N. L: Azért, mert ugyanakkor az ország teljes szellemi és erkölcsi fertőben van. Az emberek nem tanultak nyelveket, és nem tudnak dolgozni. Megtanultak viszont ügyeskedni és hazudni. Ezt a rettenetes erkölcsi hátrányt egy-két év alatt nem lehet leküzdeni. Az értelmiségieknek, művészeknek jut az a feladat, hogy felrázzák az országot, és megmutassák, hogy merre kell menni. Hogy ugyanúgy szégyenteljes dolog legyen nálunk is a hazugság, mint például Angliában. Mindenki - felnőtt és gyerek - nyugodtan nézhessen a másik szemébe, és elmondhassa a véleményét.

R. C: Visszatérve a gyermekkorodra, milyen kellemes élményt tudnál hamarjában fölidézni?

D. N. L: A gyermekkor általában gondtalan paradicsomi állapot. Hát én nem szívesen emlékszem vissza. Közhely a nehéz gyermekkor, de nekem nem volt „nehéz”, mert egyszerűen nem volt. Elváltak a szüleim, hol itt, hol ott voltam, rokonok neveltek. Például soha nem volt játékom, csak az, amit én magamnak csináltam. Persze nagyon szegények voltunk. Az volt egy

emlékezetesen nagy élményem, amikor először tudtam legyőzni a félelmemet. Nyolcéves voltam, és a srácokkal azon versenyeztünk, hogy ki hányszor tudja átúszni a Tiszát. Tudtam úszni, de még soha nem úsztam át folyót. Nem tűnt olyan távolinak a túlsó part, de nagyon csalóka a víz. Úszol, úszol, a folyó sodor, a part meg csak nem jön közelebb. Végül átúsztam, de a folyót ugyebár nem lehet megkerülni, vissza is ugyanannyi. Visszafelé a közepén olyan fáradság tört rám, hogy azt hittem, nem bírom tovább. És akkor kegyetlen önfegyelemmel legyőztem a pánikot, és kiúsztam, örökké emlékezni fogok rá, ahogy ültem a parton, és valami óriási győzelmi mámor fogott el és áradt szét bennem: sikerült!

Egy másik sikerélményemet akkor szereztem, amikor általánosban egy vetélkedőn énekelni kellett, hogy megmentsem az osztályunk csapatának becsületét. Azelőtt soha nem mertem közönség előtt énekelni, bár otthon már zenélgettem. Senki nem merte vállalni, erre én valami örült elhatározástól hajtva felálltam és elénekeltem egy dalt. Nyíltszíni tapsot kaptam, és nagyon jó érzéssel töltött el. Ez volt az első énekesi szereplésem.

R. C: Volt-e kellemetlen élményed, amire nem szívesen emlékszel?

D. N. L: Elsős-másodikos koromban egy nagyon kegyetlen tapasztalatot szereztem. A nagyanyám szokta mondani, hogy igazat kell beszélni, mert a hazugság belülről rágja a lelkedet! Ezt sokáig nem értettem, amíg egyszer beírtak az ellenőrzőmbe és alá kellett íratnom. Nem mertem, nagyon szégyelltem. Fogtam magam, és aláírtam. Jól sikerült a hamisítvány, nem is jöttek rá. Eltelt vagy két hét, és szörnyű, hogy mi zajlott le bennem. Lelki tortúrán mentem keresztül: azzal keltem, mentem iskolába, és jöttem haza, hogy óriási bűnt követtem el. És akkor eszembe jutott, amit a nagyanyám mondott. A hazugság tényleg rágta a lelkemet. Végül odaálltam anyám elé, és elmondtam. Kaptam párat a fenekemre pálcával, de még jól is esett. Ezzel le volt tudva a hazugságom bűne.

R. C: Édesanyád milyen nevelési elvekkel irányított?

D. N. L: Roppant intelligens, finom módszerekkel. Soha nem ordított velem, hanem leültetett, és elmagyarázta, ha valamit így vagy úgy csinálod, az miért nem jó, és hogy ő elszomorodik miatta. Aztán elengedett, hogy ezek után úgy csinálod, ahogy akarod. Ezen aztán elgondolkodtam, és mindig rájöttem, hogy neki van igaza.

R. C: Mindig hallgattál rá?

D. N. L: A középiskola végén, amikor már nagyon benne voltam a R&R-ban, rendesen elvettem a kalapácsnyelet. Fűtyültem a tanulásra, zenéltem, nem törődtem semmivel, nagy volt bennem a szabadságvágy, nem bírtam a kötöttségeket. Próbáltak fegyelmezni, de én egyre szilajabb lettem, és a tanároknak betelt a pohár: kirúgtak a suliból. Akkor mondta anyám, hogy na, most a nyelvtudásoddal mehetsz tehénpásztornak. Erre azt feleltem, hogy megállok én saját lábamon, és elmegyek a MÁV-hoz pályamunkásnak. Jelentkeztem is a Józsefvárosi pályaudvaron, mondták: hogyne, fiatalember, van felvétel! Kivittek tehervagonnal a pusztába, és ütöttük a zúzott követ, krampá-csoltunk. Anyám megkérdezte időnként, hogy érzed magad? Mondtam, jól. Hát csak csináld! Jó kis pályamunkás lesz belőled, szükség van arra is. De ha meggondolnád magad, szólj!

Ez így ment két hétig, amikor rájöttem, hogy ez bizony nagyon keserű kenyér. A kezemen már több volt a vér- és vízhatólag, mint a bőr, kétszer is belevágtam a csákányt a lábamba. No, akkor odamentem anyámhoz, hogy akarok veled beszélni. Parancsolj! - mondta. Hát én meguntam ezt a pályamunkásságot. Ehhez fölösleges volt tanulnom. Jó, akkor fejezd be az iskolát! Így aztán egy másik iskolában sikerült leérettségiznem. **Zétényi Zoltán** - A szerző felvételei

Család és történelem (Rock Club)

Írta: Adminisztrátor

2010. november 06. szombat -
